

Київський університет імені Бориса Грінченка
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 5 від 27.03.2017 р.

Голова Приймальної комісії

В.О. Огнев'юк

ПРОГРАМА

фахового випробування з перекладознавства

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно)
Освітня програма Переклад
Освітній рівень: другий (магістерський)
На базі: ОКР "Бакалавр", "Спеціаліст"

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри англійської
філології та перекладу
Протокол № 7 від 22.02.17

Завідувач кафедри В.В.Якуба

Київ 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування з **філології та перекладознавства проводиться в усній формі** індивідуально для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються у протоколі. Спілкування під час випробовування проводиться **англійською мовою**.

Лінгвістична підготовка філологів в університеті включає мовний і мовленнєвий компоненти, що розглядаються як взаємопов'язані і взаємообумовлені аспекти іншомовної комунікації. Під час фахового випробування перевіряється рівень оволодіння мовною (лінгвістичною) і мовленнєвою (комунікативною) компетенціями абітурієнта.

Відповідно чітко виокремлюються дві позиції – *знання мови* як системи (тобто про мову), мовних одиниць та їх функцій в іншомовній комунікації, та *володіння мовою* як здатність спілкування, вираження думки та уміння здійснювати усі види мовленнєвої діяльності.

Враховуючи особливості філологічної підготовки в університеті, фахове випробування до магістратури ґрунтується на теоретичній та практичній попередніх складових і передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня лінгвістичних знань, сформованості мовних навичок, практичного володіння усним і писемним мовленням (на рівні C1 за шкалою Ради Європи), що засвідчує готовність вступників до здобуття другого (магістерського) освітнього рівня.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом іншомовних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового іспиту з перекладознавства вступники повинні продемонструвати:

- вільне володіння англійською мовою, уміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно і спонтанно виражати думки засобами іноземної мови;
- вміння аналізувати та інтерпретувати лінгвістичні явища і факти;
- уміння висловлюватися з необхідним ступенем тематичної складності і деталізованості, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності;
- гнучке використання англійської мови в контексті проблемно-комунікативної ситуації навчально-академічного та професійного характеру;
- багатий лексичний запас англійської мови, вільне використання лексики та філологічної термінології, сформованість граматичної компетенції.

Перевірка знань з перекладознавства ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”, зокрема граматики, лексикології та стилістики англійської та української мов у порівняльному аспекті, теорія і практика перекладу, основи

літературного перекладу, перекладацький аналіз тексту, редагування перекладу, основи послідовного перекладу та техніки нотування.

Порівняльна граматики англійської та української мов

1. *Системний та структурний підходи до вивчення мови:* поняття системи та структури, рівні мови, одиниці мови, поняття міжрівневого ізоморфізму, план змісту та план вираження мовних одиниць.
2. *Граматичні категорії та їх реалізація:* граматична категорія як сукупна система виразу узагальненого граматичного значення, референційні та сигніфікативні граматичні категорії, опозиційна основа граматичної категорії, типи опозицій.
3. *Основні критерії виділення частин мови.* Різні підходи до визначення поняття "частина мови" в англійській та українській мовах.
4. *Граматичні категорії іменника: категорії числа та відмінка:* формальні та функціональні ознаки категорії числа, проблема значення числа у різних підкласах іменників, теоретичні інтерпретації категорії відмінка в англістиці, проблема значення - синтетичного відмінкового формату.
5. *Граматичні категорії дієслова в англійській та українській мовах: категорії часу, виду, стану:* проблема загальнопоняттєвої категорії часу та категоріальних дієслівних систем часу, абсолютні та відносні значення часових форм дієслова, граматичний вид та лексичне значення дієслова, визначення категорії стану, проблема середніх станових значень дієслова.

Порівняльна лексикологія англійської та української мов

1. *Етимологічний склад англійської та української мов:* корінні слова; слова іншомовного походження; кельтські та скандинавські запозичення.
2. *Типи запозичень у словниковому складі сучасної англійської та української мов:* етимологічні дублети, гібриди; інтернаціональні слова.
3. *Словниковий склад як система:* традиційні лексикологічні угруповання; лексико-граматичні групи; неологізми; теорія семантичного поля.
4. *Синонімія/антонімія:* типи синонімів; джерела синонімії; полярність значення; морфологічна та семантична класифікація антонімів.
5. *Фразеологія:* різні підходи до класифікації фразеологічних одиниць: семантичний, функціональний, контекстуальний; місце фразеології в сучасній англійській мові.

Порівняльна стилістика англійської та української мов

1. Фонологічні виразні засоби та стилістичні прийоми сучасної англійської та української мови, їх класифікація і характеристики.
2. Стилiстичні прийоми синтаксису сучасної англійської та української мови, їх класифікація і характеристики
3. Стилiстична диференціяція словникового складу сучасної

англійської/української мови: стилістичні функції нейтральних слів, слів високого та зниженого стилістичного тону.

4. Стилістична семасіологія – фігури заміщення:
 - метонімічна група виразних засобів;
 - метафорична група виразних засобів;
 - каламбур, зевгма, іронія.
5. Текст і його основні параметри – дискретність, інтеграція та інформація. Функціональні стилі та типологія текстів. Науковий стиль. Публіцистичний стиль. Художній текст.

Теорія і практика перекладу

1. Комунікативна, когнітивна, креативна і охоронна функції перекладу.
2. Труднощі перекладу художніх творів: індивідуальний стиль автора й індивідуальний стиль перекладача.
3. Безеквівалентна лексика: прийоми передачі реалій у перекладі.
4. Проблема перекладу інтернаціоналізмів.
5. Лексичні трансформації: диференціація, конкретизація, генералізація.
6. Лексичні трансформації: смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення. Компенсація втрат у перекладі.
7. Прийоми перекладу лексичних одиниць: транскодування, калькування, контекстуальна заміна.
8. Прийоми перекладу лексичних одиниць: смисловий розвиток, антонімічний переклад, описовий переклад.
9. Граматичні трансформації: перестановки, заміни, додавання, випущення.
10. Особливості відтворення іншомовних власних назв, імен та прізвищ у перекладі українською мовою.
11. Передача аббревіатур, ініціалів імен, умовних позначок у перекладі.
12. Проблема перекладу ідіом / фразеологічних зворотів.
13. Врахування особливостей жанру і стилю при перекладі.
14. Переклад образної фразеології.
15. Переклад сталих необразних фраз.

Повний перелік питань усіх екзаменаційних білетів містить таке співвідношення теоретичних питань: порівняльна граматики – 15%, порівняльна лексикологія – 15%, порівняльна стилістика – 15%, теорія і практика перекладу – 55%.

Відповідь на питання включає визначення основних термінів, їх пояснення та підкріплення відповідними прикладами. Зайва інформація, що не є відповіддю на питання, не впливає на якість відповіді і не включається до оцінки.

СТРУКТУРА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма фахового випробування з філології та перекладознавства передбачає визначення рівня теоретичних мовних знань, умінь і навичок, вміння визначати мовні явища, здійснювати їхній лінгвістичний аналіз, коректно інтерпретувати їх з урахуванням особливостей мовної системи англійської мови. Вступник повинен сформулювати основну ідею, розкрити суть поставленої проблеми, описати основні підходи, класифікації, принципи і підходи до визначення і вивчення вказаного мовного явища. Оцінюється уміння висловлюватися з необхідним ступенем тематичної складності, вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності, грамотне вживання термінології, гнучке використання лексико-граматичного матеріалу.

Фахове випробування з перекладознавства відбувається на основі завдання, яке абітурієнт отримує на окремій картці з номером. **Картка містить одне завдання**, формулювання якого є конкретним. Під час відповіді на завдання абітурієнт повинен дати **детальне роз'яснення** усіх термінів і понять, які вказані на картці та підкріпити власну відповідь адекватними прикладами та ілюстраціями мовного явища у необхідних контекстах.

Екзаменаційна комісія фіксує помилки й неточності у відповіді абітурієнта та заносить їх до протоколу відповіді. Після закінчення відповіді **екзаменатори задають питання** з поставленої проблематики. Питання комісії можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію того лінгвістичного явища, яке вказане у картці абітурієнта і/або спричинене його висловлюваннями.

Процедура фахового випробування

Фахове випробування відбувається індивідуально з кожним абітурієнтом та триває не більше 20 хвилин (на одну особу). Для підготовки до відповіді абітурієнт має 10 хвилин. Одночасно в аудиторії, де проходить випробування, може знаходитися не більш двох абітурієнтів.

Абітурієнт заходить в аудиторію, де відбувається випробування, залишивши власні речі (верхній одяг, сумку, парасольку, тощо) у гардеробі або на окремому місці. Там само знаходяться будь-які пристрої та носії інформації (під час іспиту вони залишаються вимкненими). При собі абітурієнт має ручку з синім або чорним чорнилом.

Комісія надає абітурієнту білет та листок для нотаток, які повертаються до комісії після відповіді. Листок для відповідей використовується на власний розсуд абітурієнта.

Під час підготовки до відповіді не можна користуватися сторонніми джерелами інформації.

Під час відповіді абітурієнт спілкується з членами комісії, відповідає на додаткові питання та залишає листок підготовки.

Комісія не висловлює оціночних суджень під час відповіді, не надає правильних відповідей і не коригує відповідь абітурієнта. Комісія нотує усі помилки та зауваження в індивідуальний протокол. Оцінка за іспит виставляється колегіально на основі заповнених протоколів, як середнє арифметичне з округленням на користь абітурієнта.

Зразок завдання

Compare the word-stock of English and Ukrainian. Speak about lexical transformations in translation from English into Ukrainian. Mention the types of transformations, possible variations, give examples of each type.

Під час оцінювання комісія враховує загальну мовленнєву компетенцію абітурієнта, комунікативні навички та вміння спілкуватися іноземною мовою. Оцінка містить два компоненти – зміст і форму. **Зміст** включає правильність визначень, пояснень і прикладів до заданого явища, **форма** включає показники грамотності (лексика, граматика, наголоси, інтонація).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна загальна кількість балів за усну відповідь абітурієнта – 100 балів. Бали враховують як змістовну, так і формальну оцінку наданої відповіді. Під час відповіді члени комісії не порушують її комунікативну цілісність і не виправляють мовних помилок, але нотують їх у протоколі та враховують під час виставлення оцінки. У ході співбесіди також задаються додаткові питання по тематиці картки, відповіді на які також враховуються у загальну оцінку.

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії
90 – 100	A	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	B	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	C	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	D	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68	E	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	FX	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Blokh M.Y. A Course in Theoretical English Grammar. - М.: Высшая школа, 2000.
2. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. – Вінниця: Нова Книга, 2007.
3. Galperin I.R. Stylistics. - М.: Higher school, 1981. – 334 с.
4. Брандес М.П., Провоторов В.И. Предпереводческий анализ текста. Москва, 2001. – 224с.
5. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. -Вінниця. «Нова Книга», 2001 -448 с.
7. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: «Нова книга», 2008. – 196 с.

Додаткова література

Порівняльна граматики англійської та української мов

1. Гладуш Н.Ф. Теоретична граматики англійської мови в таблицях: Навчальний посібник. – Київ: ТОВ “ВТС Принт”, 2012. – 188 с.
2. Blokh M.Y. A Course in Theoretical English Grammar. – М.: Высшая школа, 2003.

Порівняльна лексикологія англійської та української мов

1. Ganetska L.V. Lexi-Maker: Modern English Lexicology in Tables, Figures, and Exercises. – К.: Ленвіт, 2004. – 96 с.
2. Modern English and Ukrainian Lexicology. Manual to practical lessons for students of the speciality “Translation”/ О.В.Ємець К.В.Святчик. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 45 с.

Порівняльна стилістика англійської та української мов

1. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. – Вінниця: Нова книга, 2004. –272 с.
2. Мороховский А. Н., Воробьева О.П., Лихошерст Н.И., Тимошенко З.В. Стилистика английского языка. - К.: Высшая школа, 1991. – 271 с.

Теорія і практика перекладу

1. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: «Факт», 2006. – 344 с.
2. Чередниченко О. Про мову і переклад. Київ: «Либідь», 2007. – 248 с.
3. The Routledge Companion to Translation Studies. – Oxon: Routledge, 2009. – 287 p.

4. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London and New York: Routledge, 2001. – 654 pp.
5. Translation Studies: The State of the Art. – Amsterdam, 1991.